

Emin Işık ile Fethi Gemuhluoğlu Üzerine Konuřtuk

Emin Işık Hoca, adı hep dostlukla birlikte anılan mana âleminin büyüklerinden Fethi Gemuhluoğlu Bey üzerine İbrahim Ethem Gören'in sorularını cevapladı.

<https://www.dunyabizim.com/soylesi/emin-isik-ile-fethi-gemuhluoglu-uzerine-konustuk-h24883.html>

Adı hep dostlukla birlikte anılan mana âleminin büyüklerinden **Fethi Gemuhluoğlu** Bey üzerine Doç. Dr. **Emin Işık** ile hasbihal ettik.

İbrahim Ethem Gören

Fethi Gemuhluoğlu ile ne zaman tanışmıştınız?

Fethi Gemuhluoğlu Ağabey'le 1958 senesinin Ekim ayında İstanbul'da tanıştım. O tarihte okullar henüz yeni açılmıştı. Fethi Ağabeyimizin Cağaloğlu'nda **İrfan Atagün** isimli bir arkadaşı vardı. Matbaa işleriyle uğraşırdı. Fethi Bey zaman zaman arkadaşımı ziyarete gelirdi. Böyle bir ziyaret esnasında kendileriyle tevafuken tanıştım.

Nasıl bir tevafuk oldu?

Fethi Bey, İrfan Bey'in matbaasında kitap okuyordu. Okuduđu kitaba göz ucuyla baktım. **Nurretin Topçu**'nun yeni çıkan kitabıydı. Hikâye kitabı.

Kitabın ismini hatırlıyor musunuz?

Hatırlamaz mıyım? *Taşralı...*

Fethi Ağabey, bana ve İrfan Bey'e hitaben şöyle konuştu: "Nurettin Topçu Bey güzel insandır. Kendilerini severim. Güzel konuşur ve yazar. Lakin son kitabında din adamlarını, imamları çok fazla hırpalamış. İmamlar zaten ezilmiş... Kamuoyunda mütemadiyen horlanan bir sınıfı, güzide hizmetlerde bulunan din adamlarını, yazıyla, çiziyile hırpalamak bize yakışmaz, Nurettin Bey'e de yakışmaz. Keşke yazmasaydı."

Nurettin Topçu Bey'in talebesiydim. Dolayısıyla Fethi Bey'in oldukça isabetli olan eleştirisine can u gönülden hak verdim. Netice itibarıyla ben de imam hatip talebesiydim. Fethi Ağabey'in bu türden serzenişi gençlik yıllarımızda şuur kazanmamızda etkili oldu. Konuşmasını bitirince "Bir toplantıya katılacağım" diyerek müsaade istedi. Matbaanın ofisinden ayrılınca "Bu zat kimdir?" diye sordum. Cevaben, "Tanımıyor musun, Fethi Gemuhluoğlu Ağabey" dediler. "Peki, ne iş yapıyor?" diye sordum. **Spor ve Sergi Sarayı**'nin müdürü olduğunu söylediler. Tanışmam işte böyle oldu İbrahim Ethem Bey.

Münasebetiniz sonraki dönemlerde nasıl devam etti?

Okulu bitirdim, askere gittim, geldim. O esnada ihtilal oldu. 1960 ihtilalinden sonra Fethi Gemuhluoğlu Ağabeyimizi Cumhuriyet Halk Partili olmadığı için 1963 yılında görevden aldılar.

Bu durumda ne yaptı?

Almanya'ya gitti. Hanımı **Suzan Yenge** Almanya'da iş buldu. Öyle zannediyorum ki, orada 1 yıldan fazla kaldı. 1965'lerde Türkiye'ye döndü.

Siyasi ortam yatışmış mıydı?

Biraz! **Demirel** iktidara geldi, hükümette koalisyonun ortağı oldu. O dönemde Fethi Ağabey Ankara'da arkadaşı **Milli Eğitim Bakanı Cihat Bilgehan**'ın özel kalem müdürü oldu. Orada bir sene görev yaptıktan sonra **Odalar Birliği**'nde müşavir oldu. Sonra Odalar Birliği'nin İstanbul Temsilciliği'ne geçti. Son vazife yeri **Türk Petrol Vakfı**'ydı. Oranın müdürlüğünü yaptı. Herkese, millete, ümmete, irfan ehline hizmet etti.

Ankara'da olduğu dönemlerde de İstanbul'a geldiğinde de görüşme imkânımız olurdu.

Nerede görüşürdünüz?

Çoğunlukla **Milliyetçiler Derneği**'nde.

Bu dernek neler yapardı? Ne tür hizmetleri vardı?

Milliyetçiler Derneği, milli ve manevi değerlerimize sahip çıkan faaliyetlere imza atardı.

Mesela?

İstanbul'un fethinin yıl dönümlerinde "Fetih Günleri" düzenlerdi. Hemen her hafta öz değerlerimize sahip çıkan entelektüel bir şahsiyet, dernekte gençlere ve konuyla ilgilenen herkese konuşmalar yapardı. Fethi Gemuhluoğlu Bey tüm sohbetlerde mutlaka bulunurdu. Hafta sonlarının gelmesini tabir yerindeyse ipe çekerdik, sohbetlerde Fethi Ağabey'le hasbihal etme imkânımız olurdu.

Kimler konuşurdu? Bu toplantılar ilgi görür müydü?

Nuri Karahöyükü, Peyami Safa, Mehmet Emin Alpan, İsa Yusuf Alptekin Bey, Dr. Ayhan Yücel ve diş hekim **Ercüment Konukman** evvelemirde isimlerini hatırladığım zatlardır. Ercüment Bey yakın zaman önce vefat etti.

Garik-i rahmet olsun.

Âmin. Kanaatimce alaka da celp ederdi, 40-50 kişi konuşmaları takip ederdi.

Türk Petrol Vakfı'nda ne gibi hizmetler yaptı?

Bu millete ve ümmete sayısız hizmetleri oldu orada. Vefat ettiği tarihe kadar da oradaydı. Ben o zaman asistandım. Hareket dergisini takip eder, imkânlar nispetinde dergide yazı yayınlamaya gayretinde de bulunurdum. Hareket dergisinde hac ilgili bir yazım çıkmıştı. Benim telefonumu öğrenmiş. Aradı, "Alo, ben Fethi Gemuhluoğlu" dedi. Cevabım "Buyur ağabey" şeklinde oldu. "Niye bana uğramıyorsun, yakın zaman içinde uğra" dedi. "Pekâlâ efendim" dedim. Telefon görüşmemizin üzerinden fazlaca bir zaman geçmeden Türk Petrol Vakfı'na ziyaretine gittim. Harekât dergisindeki yazımı kastederek "Hac yazını okudum. Sen her zaman böyle yazılar yaz. Hemen herkes kutlu topraklarda gördüğü olumsuzlukları yazıyor. Sen hep olumlu taraflarını görmüşsün. Yine herkes Hicaz'da şahit olduğu menfilikleri tenkit ediyor. Sen, İslâm'ın neşv ü neva bulduğu, **Peygamber Efendimizin** (sav) tebliğ faaliyetlerinde bulunduğu güzel toprakların güzel taraflarını anlat, bu milletin buna ihtiyacı var. Bin tane yanlışı söylemek, bir tane doğruyu söylemek kadar kıymet ifade etmez" dedi ve ekledi: "Niye bize burs için müracaat etmedin." Cevaben, tezimi yazdığımı, temize çektiğimi ve bitirmek üzere olduğumu söyledim. Bursu daha fazla ihtiyacı olanların almasını istediğim için direkt bir cevap vermedim.

Tarih?

Sanırım 1973 yılının kış mevsimiydi, Şubat ayıydı. Vakit ilerleyince “Karaköy’e gitmem lazım, istersen sen de gel, yol arkadaşım olursun” dedi. Ben de Beyazıt’a gidecektim. Birlikte gittik, Karaköy’de **Aydın Bolak** Bey vardı. Sanırım bir evrak üzerinde mütalaalarda bulunacaklardı.

Az önce belirttiğim gibi kış mevsimiydi, aylardan Şubat’tı. Taksim meydanına vardık. Oradaki su tevzi mahallini bilirsiniz. Her taraf kar, tipi altındaydı. Su deposunun istinad duvarının dibinde işportacılar, tablacılar vardı. Onlardan biri de kestane satan biriydi. “Şu küçük mangalda kestane pişirip satan adam fakir midir?” dedi. “Evet” cevabını verdim. Fakir olmasa bunca soğukta kestane satmak için çabalamazdı. O esnada “Yarın bir dilekçe getir, hiç olmazsa yaz aylarına kadar 4-5 ay kadar sana ay burs verelim.” dedi. Kadrolu asistan olduğumu, elime maaş geçtiğini, parayı ihtiyaç sahiplerine verebileceğini söylediysem de dudaklarından şu cümleler döküldü: “Emin, Emin kardeşim, bizdeki emanetleri mücerret ihtiyaç sahiplerine vermiyoruz, adam olacak olan, ehl-i irfan olacak ihtiyaç sahibi talebelere veriyoruz. Memleketimizin münevverlere ihtiyacı var. Bunun için gayret ediyoruz, yarın bekliyorum” dedi.

Karaköy’e varınca müsaade istedim. Gönlüm bursu almak istemiyordu, lakin söz verdiğim için gün aydınlanınca Türk Petrol Vakfı’na gittim. Lakin dilekçe yazmamıştım. “Hoş geldin, dilekçe getirmeyeceğini biliyordum.” dedi ve çekmecesinden benim adıma yazdığı dilekçeyi çıkararak “Şurayı imzala, aybaşında da gel, bursunu al” dedi. Böyle bana çok ilgi gösterirdi.

Sesim elverişli ve talimli olduğundan mevlitlere giderdim. Bazen mevlitlerde karşılaşırdık. Ramazan aylarında Türk Petrol Vakfı’ndan burs verdiği talebelere Konyalı’da iftar verirdi, orada vazih konuşmalar yapardı.

İftarlara kaç kişi gelirdi?

80-100 kişi olurdu. Vakfın mütevelli heyeti üyeleri de iştirak ederdi. Onlar da konuşmalar yapardı. Fethi Ağabey vakfın ahirete intikal etmiş mensupları ve yönetim kurulu üyeleri için hatmi-i şerif ve mevlit organizasyonları yapar, bana da görev verirdi.

Evine de gider miydiniz?

Evinde de ziyaretlerine giderdim. Bir defasında hanımımı da götürdüm. Bizim hanıma “Emin sana nasıl davranıyor?” diye sordu! Eşim “Emin Bey’den şikâyetim yok efendim” dedi. Hanımına şu şekilde hitap ettiğini hatırlıyorum: “Değerli kardeşim. Biliyorsunuz ki benim bir tane bacım var, sizin de ağabeyiniz yok. Ben sizin ağabeyiniz olayım. Emin, en ufak bir şey yaparsa bana bildirirsin, ben de gereğini yaparım.”

Mizacı nasıldı?

Dengeliydi. Şakacı bir yönü de vardı. Türkiye'nin bütün meseleleriyle ilgili bir adamdı. Bana bir gün "Ben Türkiye'nin muhtarıyım" demişti. El hak doğrudur. Türkiye'nin muhtarıydı. Kapısına gidenin işini halletmek için tabir yerindeyse canını dişine takardı. Ben de ona "Siz Türkiye'nin Dede Korkut'usunuz" derdim.

Çevreyle, muhitle, insanlarla diyalogu nasıldı?

Fevkaladeydi. Meselesine, vakfa, Türkiye'ye hâkimdi.

Mesela?

Az önce de ifade ettiğim üzere Türkiye'ye hâkimdi. Adıyaman'da hayır hasenat sahipleri kimlerdir, ne iş yaparlar bilirdi. Erzurum'dan birisi yanına gelir, "Falan filan ne yapıyor" derdi. Derdi Türkiye'ydi. Derdi milletti. Derdi ümmetti. Türkiye'nin bütün meselelerine vâkıftı. İnsana yatırım yapmanın gerektiğini söyler, "Memlekete hizmet edecek insanları yetiştirmek lazım" derdi. O, gerçekten bir neslin ağabeyiydi. Hayatta tanıdığım en zeki ve anlayışlı insanlardan biriydi. Çok okurdu. Edebiyat, sanat, kelâm, tasavvuf, ekonomi, felsefe, siyaset alanlarında okumalar yapardı. Günlük siyaseti de takip ederdi. Hâsılı, Fethi Ağabey ümmet için çok çalıştı. O kadar çok iyiliğe aracı olmuştur ki... Elinin altında bulundurduğu kaynakları hiçbir zaman kendi menfaatleri için kullanmadı. Geçimini anca temin ederdi. Evleri, arabası yoktu. Onun yerinde Allah'tan korkmayan biri olsaydı milyarları olurdu.

Takva sahibi bir mümini tarif ediyorsunuz.

Evet, aynen öyle İbrahim Ethem Bey. Takva, Allah'tan korkmak demek. "Haramdan sakınır, Allah'tan korkarım, borçtan uzak dururum" derdi.

Bu meyanda bir hatıranız var mı?

Var. Nişantaşı'nda Valikonağı'nda oturuyordu. Bir gün evinden aceleyle çıkarak taksiye binmiş. Cağaloğlu'na gidecek. Cağaloğlu'na varmış, ödeme yapacak. Bakmış ki cüzdanı diğer ceketinde kalmış. Hemen İrfan Bey'in matbaasına gidip 10 lira borç alarak taksiciye 8 lira ödeme yapmış. Ertesi sabah erkenden, henüz Cağaloğlu esnafı dükkânlarını açmazdan önce İrfan Bey'in matbaasının önüne varmış, tabir yerindeyse nöbetçi gibi beklemiş. Önce çalışanlar, sonra da İrfan Bey gelmiş. "Acelesi yoktu muhterem ağabeyim, neden böyle yaptın?" diye sorunca, "Dün gece uykularım kaçtı, bir an önce borcumu ödemek istedim" demiş. Böylesi ince düşünceye ve hassas ruha sahip bir büyüğümüzü Fethi Ağabeyimiz.

En bariz vasfı neydi?

“Hayru’n-nâs men ye’nfau’n-nâs”tı. Mezkûr hadis-i şerifte Efendimiz (sav), “İnsanların en hayırlısı onlara faydalı olandır” buyuruyor. İnsanlara ve insanlığa faydalı bir zattı Fethi Ağabey.

Söz sözü açıyor.

Buyurunuz efendim...

Halveti şeyhi **Ahmed Tahir Maraşlı Efendi**’nin sohbetlerine devam ederdi. Bir gün beraberdik. Ahmet Tahir Efendi’nin varisi **Mustafa Efendi**’yi ziyarete gittik. Mustafa Efendi, Fethi Ağabey’i çok severdi. Ziyaretimizde kendilerine şöyle dediğini gün gibi hatırlıyorum: “Fethi, malum olduğu üzere kalp kırmak günahtır. Bununla birlikte kırılmak, incinmek de günahtır! Sözdən kırılma.”

Cemiyetimizin ve cemiyet adamlarının örnek hayatından hangi dersleri çıkarmaları gerekiyor?

Allah rızası için hizmet etme örneğini çıkarmalıdır. Zaten mücerret namazla, oruçla cennete gidilmez. Rıza gerekir. Allah’ın rızası gerekir. Ayet-i celilede “Ve rıdvanün minallahi ekber”, “Allah’ın azıcık bir rızası her şeyden büyüktür” denilmektedir. Namaz, oruç, zekât, hac, şükürdür, yaratılışa şükretmektir; Allah’ın verdiği nimetlere şükretmektir. Cennet, insanlara, Allah’ın kullarına yapılan hizmetlerle, fisebilillah çalışmalarla, riya, gösteriş katılmamış amellerle kazanılır. Yoksa arz ettiğim gibi namaz, oruç, Müslüman’ın aslî görevleridir, borcu eda etmektir. Kaldı ki bunu dahi biz eksik yapıyoruz. Biri bize su verse, çay verse 3 defa teşekkür ederiz. Allah bizlere türlü türlü nimetler vermiş, farzlarla bu nimetler için şükürü eda edeceğiz. Cennet fazladan yapılacak hayır hasenatla, nafîle ibadet ve ikramlarla, fisebilillah çalışma ile, aşk ile, cehd ile, takvâ ve verâ ile elde edilir.

Fethi Ağabey’in örnek alınacak çok tarafları var. Şunu derdi: “Hiçbir gün hiçbir mezarın yanından Fatiha okumadan geçmedim” ve “Kabir ehlinin bizim üzerimizde hakkı var” derdi. “Evliyanın, şehitlerin, gelmiş ve geçmişlerimizin üzerlerimizde hakkı var” derdi. İrfan sahibi, hizmet ehli müstesna bir zattı.

Şimdi ortalık güllük gülistanlık... Fethi Bey’in mücadele ettiği yılların siyasi ve ictimai hayatıyla günümüzü mukayese eder misiniz?

Şimdiki gençlik bilmez. O zaman her şey yasaktı ve Fethi Ağabey yasaklar içinde mücadele etti. MTTB’nin salonunda “Fetih Günleri” düzenledik. Yasakların cemiyeti kasıp kavurduğu

günlerde öğrenciler gelmeye çekinir, salon dolmazdı. Talebelerin sayısı azdı. Oysa konuşmacıların arasında Nurettin Topçu vardı, Fethi Gemuhluoğlu vardı.

Konuşmaları nasıldı?

Çok güzel, çok etkili konuşurdu. Yanında otururken genç bir kız geldi yanımıza. Hukuk Fakültesi'nde okuyormuş, "Efendim" dedi, "Sizden burs istemeye geldim." "Otur bakayım kızım" dedi. "Hiç âşık oldun mu?" diye sordu. Herkese sorardı, en çok sorduğu soruydu bu. Lafa, esas konuya girmek için kullanırdı. Kız cevap verdi: "Efendim ben çok çalışıyorum, fakir çocuğum, âşık olacak kadar vaktim yok." Kızcağız bir yandan Hukuk Fakültesi'nde okuyor, diğer yandan da geceleri Sirkeci'deki Büyük PTT binasında çalışıyormuş. -O zamanlar mektup vardı, mektuplaşma vardı, mektup en mühim iletişim aracıydı.- Hanımefendi geceleri mektupları gönderileceği vilayetlere göre tasnif eden ekiple birlikte çalışırmış. Geceleri çalıştığı için gündüzleri okulda zorlanıyormuş. Ona, "Kızım, yarın sen bana okuduğun fakülteden talebe olduğuna dair evrak getir, biz sana burs vereceğiz" dedi. Bu şekilde yüzlerce kişiye el uzatmıştır, kardeşlik eli...

Bir zaman, yanına birisi geldi, ona "Sünnetli misin?" diye sordu ve akabinde şu izahatı yaptı: "Sünnet iki manaya gelir. Birincisi malum! İkincisi Fahri Âlem Efendimizin sünneti üzerine olmaktır." Adamına göre konuşurdu, talepte bulunurdu.

Fethi Gemuhluoğlu lisan-ı haliyle bugünün toplumuna neler söylüyor?

"Adam yetiştirin, iyi insan yetiştirin, meselesini bilen insan yetiştirin" diyor. O hep işe yarar bir kadronun yetiştirilmesini istiyordu. Sıradan insanlara burs vermiyordu. **Yaşar Nuri Öztürk**'e de burs vermişti. Onun Hareket dergisindeki bir yazısını okumuş, beni aradı, "Bu gençle beni tanıştırmın" dedi. Yanına götürdüm, ona da burs verdi. Bir müddet teşrik-i mesainin ardından Yaşar Nuri Öztürk'ü tahlil etmeye başlayarak, "Bunun frenleri tutmuyor, fevkalade yetenekleri var, zayi etmesinden koruyorum, ben göçünce buna göz kulak olun" dedi.

Son kelâmınız...

Fethi Ağabey, geniş gönüllü, müsamahakâr, sevgi dolu, hizmet ehli, herkese faydalı olmaya çalışan, bu memlekete sahip çıkacak nesilleri yetiştirmeyi kendine gaye edinen, çok iyi niyetli bir insandı. Her zaman rahmetle yâd ediyoruz.

İlginiz için teşekkür ederim Emin Bey.

Eyvallah...

Röportaj: **İbrahim Ethem Gören**

Fotoğraflar: **Selman Gemuhluoğlu**

Yayın Tarihi: 04 Ekim 2016 Salı 14:43Güncelleme Tarihi: 27 Mayıs 2019, 10:34

#Fethi Gemuhluoğlu,

#Emin Işık